

DESCHIDERI COGNITIVE ȘI RECUNOAȘTEREA LOR SUPOZIȚII

Cognitive openings and their recognition. Assumptions

Dr. Grigore Bușoi

Motto:

*Sunt parte din fibra neatârării Țării și tot ce e
spirit în făptura românească străfulgeră în sufletul meu.*

În ceea ce mă privește simt nevoia de a gândi și de a acționa *prin* și *cu* mijloace ingenui, ca în vremurile primordiale, în care natura era neîntinată și mamă bună pentru toți fiii ei.

Încercăm explorarea lumii prin intermediul doctrinei *filosofiei spiritului* gândită de Louis Lavelle (1883-1951), în vederea împărtășirii omului din adevărurile universale, prin manifestarea libertății de exprimare și creație. Sunt conștient de impetuoșitatea din jocul ideilor promovate, neurmărind decât surprinderea adevărului. Soluțiile originale apărute, unele sub semnul glosării poetice, ne fac să credem că ele ar putea conduce la o mai bună cunoaștere și stăpânire a problemelor.

Teoria latențelor sufletești (energii depozitate în natura umană) și ecuația noologică a lumii ne pot ajuta să intuim sensul de maximă solidaritate cosmică și ontologică pe care îl conține „dorul” românesc (Ilie Bădescu).

În același timp, nostalgia tânjește spre o superioară împlinire a subiectului. Această înfiorare, capabilă să se înalțe într-o lume plină de lumină și armonie, Nichifor Crainic a denumit-o „nostalgie a paradisului”. Forma sensibilă a nostalgiei ne trimite la timpurile de altădată, la creația ce a fost săvârșită în *illo-tempore*.

Totul în lume este întâlnire. Corpul unei învățături trezite, înălțătoare, a fost numit *euxinie*. Potrivit lui Max Scheler, *euxiniile* fac parte din ceea ce este considerat concepția naturală a lumii („*naturlicher Weltanschauung*”).

În aprecierea lui Lucian Blaga, prototipul locului de întâlnire într-o revelație devine matcă sau matrice stilistică. În aceste condiții ale cunoașterii pot apă-

rea concepte și cuvinte prin care lumea se fixează, devenind comunicabilă.

Nu de mult, în prima zi după o aniversare, dată reper aflată sub oblăduirea Sfintei Vineri, au apărut mai întâi două fulgerări mentale, două concepte emise ca pentade: *Sanca* și *Subio*.

Pentada noi o acredităm semantic a fi o stea pitică, strălucind într-o cunoaștere.

Prin *Sanca* înțelegem fuziunea dintre *sănătatea* – *cadastru* și *altarul înălțării omului*; iar *Subio* definește relația intimă a omului *subiect* – *obiect* în acțiune, posesor al unui *suflet eteric*.

Din cuplarea diadică *Subio* și *Sanca* a irumpt un element triadic: *Gub*, pe care îl vedem ca un simbol al conștiinței universale. *Gub*-ul propus ridică posibilitatea de a fi o rudă a lui *Dao* (formulă a lui Lao-Țzi, care înseamnă *calea vieții lungă și un drumet înțelept*).

Întrucât principiul *Gub* ar putea ridica mai multe semne de întrebare, mizăm pe o creștere a curiozității cititorului.

Emblema *Gub* se arată ca un început al vocabulei *gubernăculum* „cârmă” (*iter meum ratio gubernabil* = rațiunea va conduce drumul meu). *G* și *B* sunt inițialele lui Gautama Budha (*iluminatul*), fondatorul budhismului în secolul V î.e.n., ale lui Giordano Bruno (1548-1600), cel care a fost deferit focului de către Inchiziție și care a ars la propriu pentru consecvența nedezmințită în credință.

Sub aceleași inițiale îl găsim pe Gaston Bachelard (1884-1962), epistemolog polemist, care revendica progresul gândirii științifice prin intermediul rupturilor, reabilitând imaginația prin forța limbajului creator de ființă.

Reamintim conceptul dezvoltat de Giordano Bruno – *Intellectul universal*, considerat a fi sufletul lumii.

Credem că *acum* și *aici* este locul să pomenim activitatea profesorului dr. Gheorghe Banu (1889-1957), ministru al Sănătății în 1938 în guvernul lui Octavian Goga, care a inițiat o campanie de sanogeneză pentru poporul român, punând la temelie igiena. Autorul, în lucrarea sa „Biologia poporului român“, avea în vedere ca un element esențial *vitalitatea* românească (rezistența fizică, natalitatea crescută, capacitatea de adaptare la vicisitudinile istoriei, calitățile intelectuale și morale).

Dorim să fie luate în seamă și două repere filosofice care încep cu litera G (*Der Geist* = spirit) și B (*Behaviour* = comportament), asupra cărora ne vom opri într-o viitoare lucrare.

Lexemul Gub are pentru mine o rezonanță puternică indusă de consoanele din Dragobete, numele unei zeițe a iubirii, fiul Dochiei (Muma Pământului Daciei), Cap de Primăvară și din adverbul *geaba*. În atmosfera creată, îmi vin în minte versurile:

...În zadar e orice trudă
Ca să legi în lanțuri primăvara!

Să ne reamintim însă cântecul popular:

*Geaba-i lună, geaba-i stea
Dacă nu-i și mândra mea!...
Dete frunza, crescu iarba
Dacă nu-i și mândra geaba.*

În anul Centenarului României Mari, mândra ar putea fi România, cu munții ei înalți, ce depășesc norii, și codrii de mătase, dar și cu ape cristaline populate de loștrițe...

Cele trei entități cognitive pe care le propunem spre ființare – Sanca, Subio și Gub, jaloane emanate din câmpul spiritualității românești –, sperăm noi că ar putea întregi vârfurile ce înfruntă vremurile, ițițe din tăria exprimării novatoare autohtone.

Într-un efort de esențializare, printr-o exprimare grafică, Sanca apare ca (S x A/C), Subio precum un S-O-S, iar Gub-ul ne atrage atenția că există *ars gubernandi* („arta de a conduce corabia“). Formularea iconografică propusă ne introduce adânc în semantica limbii române.

Sanca (S x A/C) ne arată că sănătatea omului în efortul de studiere a ei este un sac fără fund. În același timp, sănătatea este un sac de box care încasează numeroase lovituri din partea insului (mai exact, *însului* eminescian), anturajului, societății și mediului.

Pentru noi, omul aflat sub endemia globalizării (globalită → globaloză) și în trecerea de la Civilizația Carbonului (a cuvântului, a cărții) la Civilizația Siliciului (a imaginii, a computerului), devine o ființă găsită în pericol – sub S-O-S – cu mare probabilitate să își piardă sufletul.

Și ce ne așteaptă? Dacă privim Tabelul lui Mendeleev, urmează Civilizația Plumbului – marea intoxicație – giulgiul bacovian – (5).

Să dea Domnul ca Gub să ne susțină cunoașterea dezvoltată și să devină *noumen* (esență cognoscibilă).

Călătoria noastră în timp, în relația trecut – viitor, ne cheamă în amonte, la începuturile cugetării, la alfabetul grecesc, cu abrevierea celor trei noțiuni: Sanca → θ (theta), Subio → φ (fi) și Gub → Ψ (psi).

Și în jurnalul de călătorie întru căutarea reperelor existențiale suntem invitați pentru un popas prin sonetul „Sunt eu – mereu“ al lui Marin Sorescu:

.....
*Și această depărtare, acest hram
Ce-l port în mine, sâmbure de foc,
Deopotrivă mi-e și băț și ham,*

*Mă-ndeamnă și strunește - și-i un joc
Mai vicios ca jocul de noroc -,
Și eu, pe mine, cui să mă reclam?*

Aranjări și ajustări inițiatice

Mă aflu în căutarea unor strategii teoretico-metodologice, în maniera teogoniei lui Feurbach, care să-mi permită o deschidere pieptișă și o cale de urmat funcțională pentru cuprinderea problemelor care fac subiectul temei.

Apelăm, ca resurse organice și tonice, la apa de adânc din fântâna autohtonă, dar și la scoborârea fecundă a stropilor din fântânile arteziene univesale.

Parcurgând literatura, ne place să credem că asistăm la o intricare paradigmatică pe care o agreăm, filosofia conștiinței și subiectivității își dă mâna cu filosofia limbajului.

Începem periplul nostru prin parcurgerea îndreptarului „Izvoare din filosofia românească“ de Alexandru Surdu. El este urmat de o incursiune bogată în informații pe care o primim de la Marta Petreu prin cartea „Filosofii paralele“.

O lucrare de referință despre matricea stilistică și specificul istoriei filosofiei românești, dar mai ales prin capitolele *Filosofia mentalului și a conștiin-*

inței (având ca reprezentanți pe C. Rădulescu-Motru, Mircea Florian, Ion Petrovici, Mihai Ralea, Camil Petrescu) ne prezintă Angela Botez în cartea sa „Un secol de filosofie românească”.

Realizăm mai întâi o oprire importantă la domnitorul Dimitrie Cantemir (1673-1723), principe enciclopedist, lingvist, istoric și filosof care a fost caracterizat ca „rege printre filosofi și filosof printre regi”.

Prima scriere filosofică românească „Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul” ne amintește prin titlu de opera lui S. Freud.

În derularea condiției umane, viața spirituală își are partea leului: „Câte furtuni în lume sunt, toate omului a le trage îi este”.

Dulcele sângelui și dulceața slovei, consistența personalității sale l-au făcut probabil pe principele moldovean Dimitrie Cantemir să nu se apropie într-o notă evidentă de congenerul său, principele muntean Constantin Brâncoveanu. Cu ei *Balada Miorița* se rescrie.

Să fie diabetul zaharat o maladie care crește pălăria purtătorului și-l face să se considere mai ortoman?

Și A. și C., lujeri sub delicii, la vremea lor, nu s-au unit pentru a putea deveni „ac” al jocului societății românești rău alcătuite.

Vorbind despre Vasile Conta (1845-1882), ne oprim la prezentarea făcută de Eminescu: „Conta era român get-beget și ca atare onest în fundul inimii lui și iubitor de adevăr”.

Iată o primă afirmație a lui Conta: „Credința noastră că ceva există se confundă în principiu cu însăși conștiința noastră (...)” (*Bazele metafizicii*).

Și apoi o a doua formulare de mare substanță: „Orice formă evolutivă este o undă (...). Cu chipul acesta materia în metamorfoza sa veșnică face o adevărată mișcare ondulatorie (...) crescând și scăzând în întindere până la nesfârșit. În toate aceste mișcări, materia ascultă de ceea ce am numit legea undulațiunii universale (...)” (*Teoria undulațiunii universale*).

Prin teoria „undulațiunii universale” putem să îl considerăm pe Vasile Conta ca pe un precursor îndreptățit al mecanicii cuantice.

Plecând de la psihologie, etnologie și logică, un rol important în dezvoltarea filosofiei în România l-a avut „maiorescianul” C. Rădulescu-Motru (1868-1957), părintele personalismului energetic: „Personalitatea este produsul necesar al evoluției realității, o sinteză indusă de ordinea însăși a realității” (*Personalismul energetic și alte scrieri*).

Autorul sistemului filosofic *Devenirea întru ființă*, Constantin Noica (1909-1987), ne transmite din „Jurnalul de idei” câteva observații:

„Dacă filosofia se așază înaintea lucrurilor le face posibile”;

„Trăim într-o lume a contextului fără text”;

„Cunoașterea nu poate fi lăsată singură, căci practică ontologia regională. Mai trebuie ceva: contemplația (anticii), credința (Fichte), practica (modernii)”.

În completare ar trebui să spunem că strămoșii noștri ne-au lăsat o comoară – tezaurul filosofic al limbii române (ex: Filosofia lui Ba; întărirea opoziției după o cugetare proprie: „Ba, eu zic nu!”). Ar fi bine să îl scoatem din uitare „pre limba noastră și cu mintea românului cea de pe urmă”.

Să ne reamintim de mucenicul Mircea Vulcănescu, care vorbea de condițiile favorizante ale unei filosofii autentice românești.

Aș vrea să realizăm o plecăciune în fața medicilor: prof. dr. Nicolae Paulescu, prof. dr. Daniel Danielopolu, dr. Ștefan Odobleja și dr. Mihai C. Teodorescu, care au avut preocupări filosofice ce merită a fi reținute.

Viața, în plenitudinea ei, ne cere să poposim și pe tărâmurile exterioare spiritualității românești.

Budhismul este o religie întemeiată în India de legendarul Gautama Budha. Confundându-se într-o meditație adâncă, el ajunge să descopere „patru nobile adevăruri” care se referă la:

Existența suferinței (durerii), cauza suferinței (dorințele neîmplinite, căutarea plăcerilor care face necesar lanțul reîncarnărilor), încetarea suferinței, cele opt „nobile căi” care duc la încetarea suferinței.

Eliberarea finală de suferință se dobândește prin *nirvana*, guvernată de legea karmei.

Textele canonice ale budhismului sunt împărțite în trei culegeri „Coșul întreit” (*Tripiṭaka*).

În *Jurnalul de idei*, Constantin Noica ne prezintă în engleză cele cinci porunci budhiste: *not to kill, not to steal, not to commit adultery, not to lie, not to drink and not to eat meat*.

În culegerea de predici, Budha vorbește despre *iluminare*, care l-a purtat spre calea de mijloc și i-a indus viziunea și cunoașterea (care duce la pace, înțelepciune, trezire și nirvana).

Redăm o cugetare asupra *libertății*: „Așa cum oceanul nu are decât un gust, gustul sării, tot așa și *disciplina* nu are decât un singur gust, cel al libertății”.

Conceptul Dao și daoismul sau taoismul

Lao-Țzi în cartea sa „Dao – de – Tzin”, expune învățătura care l-a consacrat. Noțiunea esențială

Dao, principiul prim din care a ieșit totul, guvernează ca o doctrină de viață.

Trăsăturile principale ale lui *Dao* – în număr de opt – sunt prezentate explicit. Din trăsătura cu numărul doi aflăm că „*Dao* este veșnic, în calitatea sa de cale firească a lumii materiale eterne“.

Învățătura *Dao* a fost comparată cu *Logosul* lui Heraclit, în care se spune „totul curge, totul se schimbă“. În cazul lui Lao-Țzî baza mișcării și transformării este *unitatea*, pe când la Heraclit este *lupta contrariilor*.

Din *Dao* aflăm că „Dragostea și devotamentul pentru popor, hărnicia și modestia sunt însușirile fundamentale ale înțelepciunii“ și că „Dragostea de om este principiul de bază în activitatea practică a înțeleptului“.

Lao-Țzî i-a spus lui Confucius: „Ceea ce este firesc nu poate fi schimbat și ceea ce este inevitabil nu poate fi ocolit (...). Cine a înțeles pe *Dao* acela urmează calea firii“. Și o ultimă considerație izvoară din *Dao*: „Cel care știe nu caută să dovedească“. De aici am putea să venim cu observația în accepție românească: „Cine are cap să facă pac!“

Lucrarea noastră își găsește o susținere consonantistă (racordarea și joncțiunea psihologiei (...) cu celelalte științe obiective sau naturale).

„Definiția și raționamentul sunt două instrumente prin care ne facem cunoscute lucrurile care ne sunt necunoscute“ (Avicenna – *Logica*).

„Iată de ce nu se înșală acela care spune că existența, substanța și esența sunt una; întrucât această unitate este infinită și fără margini...“ (Giordano Bruno, *Despre cauză, principiu și unitate*).

Prin specialitatea de medicină generală l-am regăsit pe L. Bertalanffy, care ne-a sensibilizat asupra *concepției organismice* (integrarea și organizarea omului sub un tot al materiei vii), dar și în cadrul *teoriei generale a sistemelor*.

Medicina, ca știință generală a libertății de manifestare a omului, ne-a atenționat asupra relației subiect-obiect, precum și asupra unor domenii ale discursului filosofic (structuralism, semiotică, hermeneutică).

Plecând de la Ludwig Wittgenstein (1889 – 1951) cu al său „*Tractatus logico-philosophicus*“ considerăm că limbajul propus de noi ne ajută să stăpânim mai bine realitatea vieții.

Decriptarea relației dintre limbaj și lume o abordează cu o mare autoritate Gaston Bachelard.

De la Wittgenstein aflăm: „E adevărat că despre ce nu putem spune nimic trebuie să tăcem“, iar la formula clasică „Cunoaște și fă ce vrei!“, G. Bachelard adaugă, în loc „De ce?“ pe „De ce nu!“.

Să trecem în revistă câteva elemente în privința modelelor elaborate de-a lungul timpului. În ceea ce privește logica, formalizarea și axiomatizarea modelelor, date importante sunt legate de numele englezului George Boole (1815-1864). El își propune să dezvolte un calcul al raționamentului deductiv (1847) și să stabilească unele legi ale gândirii (1854). A se vedea și M. Foucault (12).

Există modele triadice cu modelarea aspectelor constitutive din formulele elaborate. Astfel, în teoria lui Freud, personalitatea este constituită din trei sisteme: *id*, *ego* și *superego*, care interacționează dinamic în funcționarea lor.

Și în modelul existenței ființei, în alcătuirea *Sanca*, *Subio* și *Gub*, informațiile celor trei identități se conjugă ideatic (substrat, observator, paradigmă).

Elementele triadei propuse pentru viață, în colimator

În vizor *Sanca*

Sanca (sănătatea – cadastru și altarul înălțării omului) în viziunea noastră reprezintă o stare de sănătate situată într-o clasă superioară ontologic, fiind mai bine dotată arhitectonic și derulată „din primăvară până-n toamnă“, fapt ce-i permite realizarea unei cuprinderi superioare.

În mod clasic, sănătatea este definită ca o stare de bine bio-psiho-socială, ea constituind fundamentul vieții diferitelor organisme.

Componenta de sănătate – cadastru, ce aparține în totalitate naturii mame, receptată însă ca proprietate funciară, aflată sub administrarea diferiților beneficiari, se cere a fi bine cercetată clinicoparaclinic și metaclinic.

Sectorul altar reprezintă un compartiment de taină, specific fiecărui individ aflat sub autoritatea sacrului.

Știința a descoperit caracterul teleonomic al ființelor vii, ele fiind obiecte înzestrate cu un proiect de existență pe care îl conțin în structura lor. Apariția omului a fost și este considerată ca un miracol.

Pentru o societate informatizată și educată, *Sanca* ne apare ca o sănătate tezaur: mentală, fizică și relațională, precum și învârstnică, conform celor șapte perioade descrise de noi.

Gradul de sănătate este o funcție a amplitudinii elasticității mentale, fizice și relaționale, el scăzând odată cu creșterea plusului de civilizație. Creșterea civilizației conduce la „economisirea“ solicitărilor, având drept urmare o secare biologică, respectiv o rigidizare structurală a organismului.

Sanca simbolizează centrul vieții sub aspectele: adevăr psihosomatic, armonia construcției, puterea

(energia intrinsecă), suport al dorinței și bucuriei de a trăi, asigurând și forța detașării în fața vicisitudinilor vieții.

Ea devine suport al situației omului în lume în cadrul interrelațiilor sale, al puterii de realizare și de împlinire, precum și al susținerii sensului vieții. De aceea, *Sanca* reprezintă instituția trăirii vieții într-o performanță, longevitate și liniște.

Rezumând, *Sanca* dă referințe despre: datele biologice, mediu de viață, credința profesată, susținerea preocupărilor, rezultatele obținute. În același timp, putem spune că *Sanca* este o afundare în starea de pace a lumii și în atemporalitate, în înțelepciune și clarviziune, precum și o probă în dezvoltarea potențialității proprii.

Pentru fiecare om, *Sanca* este un standard personal, care atestă creșterea, dezvoltarea și adecvarea ființei.

Sanca trebuie privită în strânsă relație cu *familia* și cu ce înseamnă *acasă* (în care includem căldura căminului, intimitatea comunicațională lingvistică, marca mediului natural al vieții, copilăria – „dimineața sănătății omului” – și „imersia” în vatra strămoșească, în obiceiurile pământului).

Elemente noi apărute ne dezvoltă faptul că *Sanca* beneficiază de energia vieții sau rezonanța Schumann – emisie undulatorie de frecvență pe care o emite Pământul. Rezonanța Schumann, pe frecvența 7,83 Hz, protejează regnul viu al Terrei și aduce echilibru, vitalitate și sănătate.

Fiind conectați la această frecvență, rezonanța Schumann este considerată a fortifica sistemul imunitar, a crește rezistența la factori de stres și a induce claritate mentală.

Prezentăm *Sanca* țăranimii oltene din perioada interbelică, având la bază scenariul propus de Petre Pandrea. Organicitatea țărănească *pro-sanitas* cuprindea:

1. Biologie sănătoasă (amestec populațional de-a lungul istoriei; bărbații își alegeau de regulă soțiile din alte sate), călire anotimpică, robustețe dobândită prin efort fizic susținut, vioiciune cerută de comunitate (să nu fii molâu!, să nu fii nărod!);

2. Destin bio-psiho-socio-ecologic (în carapacea destinului milenar): în vatra străveche au locuit ființe uriașe (jidovii); cerința „de a fi în rândul lumii” și „să fii Om, de poți!”;

3. Etica arhaică a moșneanului (stăpân pe moșia sa și libertatea de a acționa neîngrădit);

4. Simțul practic, moralitatea și hedonismul muncii (să lucrezi ca să se bucure inima);

5. Viața încorsetată în cumpătare (cu frugalitatea alimentației);

6. Comportamente cenzurate în relația bine – rău cu bătaie lungă („Să nu ne facem neamul de răs!”);

7. Educație supravegheată a copilului (un piculete în dezvoltare) cu prezența unei discipline impuse. Este prezentă instituția fratelui mai mare („nenea”), dar și exemplul „ălui bătrân”.

8. Filosofie de viață întru performanță („Să nu facem umbră pământului degeaba!”) și răbdare („Va veni și rândul tău!”, „Trece și asta!”), dar unde intervine și detașarea, sub formula „Fie ce-o fi, mergem înaintea!”;

9. Trăirea în duhul credinței și al sărbătoririi (ex.: govia de duminică de după-amiază) cu o mare impregnare folclorică și întruniri comunitare la date stabilite (praznicul familiei, hramul bisericii, nedei etc.);

10. Construcții de interes public întru ajutorare, amintire a ascendenților și continuitate (fântâni, ștubeie, punți de trecere, amenajări de drumuri etc.).

Este important de reținut că *Sanca* ne introduce în lumea trăirii după texte străvechi asumate în zodie antropogenică.

Din perspectivă socio-culturală, *Sanca* ne apare ca o sărbătorire organică, ruptă din natură sub ochiul Sfântului Soare, dar și cu adâncimi de basm pentru înălțarea omului frumos, curat, curajos, întreprinzător și cu memorie lungă.

Redăm în continuare câteva elemente concluzive:

– *Sanca* se „hrănește” cu spiritualitate, disciplină, etică și este susținută sincretic de cinci elemente: motivație (ingredientul sensului vieții), minte, meditație, mișcare, moderație;

– Putem aprecia că *Sanca* este în sine o valoare de primă mărime și un bun național în condițiile sociale existente;

– Cântecul *Sancăi*, la scară națională, îl considerăm că ar fi cel mai bine reprezentat de *bucium*, instrument cu mare rezonanță în vestire. Versurile, care susțin alegația, sunt preluate din *Legenda Șalga*, culeasă de Vasile Alecsandri și publicată în 1850 în revista Bucovina:

*Buciumul de aur căta
Și de trei ori buciuma,
Văile se răsuna,
Frunzele se clătina.
(Sanca ni se regăsea.)*

Instrumentul natural Subio

În introducere spuneam că *Subio* definește omul în interrelația sa subiect – obiect și ca ființă cu suflet eteric, adică subtil, diafan, veșnic.

Gheorghe Vlăduțescu (28) face o lungă incursiune în ceea ce este și nu este sufletul. Sufletul, în opinia sa, pare să participe la una dintre idei, „*Ideea vieții*“.

În concepția unor filosofi greci antici, al cincilea element al universului devine eterul, din care ar fi alcătuite corpurile cerești.

Omul e un subiect cunoscător și un agent obiectiv al praxiologiei. Apare evident că gândurile și sentimentele atribuite vieții spirituale îl întregesc pe om prin obiectivarea demersului său de actant în plan gneoseologic și ontologic. În acest fel, în cadrul conștiinței lui Subio, mintea – subiect acționează asupra fenomenelor dezvoltate care devin obiect al ființării.

Relația om, ca subiect, și individul în lume, ca obiect, reflectă opoziția generică a umanului.

Sub principiul suprem al conștiinței de sine, omul ca subiect și obiect întru viața de obște este Unu, o unitate în ideea identității, în devenirea istorică și demnitatea ontologică. În viața de toate zilele, în societate și în lume, subiectul va trebui să se identifice cu problemele aparținând pricinilor întâlnite și cercetate din panoplia existențială.

Ca vector antropologic, Subio se situează în dinamica ansamblurilor intercon condiționale și dependente pe care le parcurge în cadrul învârstnicirii.

Supremația subiectului asupra obiectului a fost recunoscută ca „Revoluția coperniciană a lui Kant“.

„Foucault și Althusser au proclamat insignifianța epistemologică a omului ca subiect, iar Monod a denunțat explicit lipsa de semnificație ontologică și cosmologică a omului, el neputând fi abordat în termenii unui proiect, ci ca un rezultat al hazardului“ (13).

Pe aceste coordonate, omul apare ca un înstrăinat, desprinzându-se de lumea sa naturală, socială și culturală.

Într-o reducere la esențial, separația ființei umane în componentele subiect și obiect nu este motivată și nu poate fi susținută.

Noua ontologie operează cu o lume nonseparabilă, continuă, observată în *Magna Mater* (Natura) și dedusă din mecanica cuantică.

David Bohm susține că mecanica cuantică solicită un mod de înțelegere care să ia în seamă „plenitudinea nedivizată a universului“ (2).

Iar dacă evoluția universală ar urma o altă traiectorie necunoscută, observatorul capabil, plecat în înțelegerea fenomenelor din natură, nu ar mai putea să spună „Cogito, ergo sum“.

Ideea de Subio permite o abordare comprehensiv-holistică a individului, cu reconsiderarea rapor-

tului subiectiv – obiectiv în cadrul determinismului bio-psiho-social, demers necesar în acțiunea de cunoaștere și influențare a vieții persoanei cercetate.

În același timp, având în subtext *fenomenul răs-puntic* (5), elaborat de noi, Subio este un element esențial, constitutiv în interiorul lumii, în consonanță cu metafora lui D. D. Roșca, ca o urzeală în cadrul universului. Mai trebuie spus că noi am gândit pe Subio ca pe un „holon“, *made in general practice*, în cerința de a fi investigat în dinamică, de la geneză prin dezvoltare, devenire și sens.

În modelul original gândit, îl găsim pe Subio în opoziții structurate (subiect – obiect, cultură – natură, diversitate – unitate). Concomitent, trebuie să avem în vedere determinanții (luntre și punte) din *Antropologia ecuatorială* (7), dezvoltată de noi, ca și raporturile specific – nespecific, în constituirea funcționalității omului „total“.

În epoca modernă, Subio apare într-o postură complexă: de spectator și actor, de observator și agent integrat. Și să nu uităm deviza clasică: „Cunoaște-te pe tine însuși!“.

Conceptul *Subio*, având în structura sa pe *anthropos* („examinează ceea ce a văzut“), reflectă starea de conștiință a unei persoane cu nume propriu ce acționează în familie, comunitate și în lume, ca un caracter integrator al totalității, gestionându-și astfel averea gneoseologică și ontologică.

Un subiect ce devine obiect al admirației noastre este un *Subio* cu alură de pandur:

*Neica Brâncușul, lângă Jii în zăvoi,
Înalță un ansamblu pentru eroi –
O dalbă cosmogonie către Țară,
Spiritul lui e spirit cât zboară,
Și el zboară...*

Pricina Gub-ului

Expresia Gub, într-o primă instanță, relevă conștiința cosmică ubicuă într-un dat ontologic, reprezentat de un univers infinit, immanent naturalului, care asigură găzduirea și curgerea fenomenelor întrinseci.

În credința noastră, Gub – Lumina cea Mare – este o *mană cerească* și are însușirea de a exista în trei dimensiuni: ca formă concretă, dezirabilă și nebuloasă. Trebuie spus că Lumina cea Mare, alias Conștiința Supremă Cosmică, are însușirea de înregistrare a tuturor faptelor, cele făcute și petrecute, și de a sensibiliza prin luare aminte, spre bună lucrare.

Gub, ca forță primordială a naturii, apropiat prin conținut de *Dao* („calea vieții“), emanație a lui Lao-Țzi

se întâlnește cu *Logosul* lui Heraclit, o inteligență superioară ce organizează elementele lumii într-un tot întregit, aflat într-o continuă mișcare.

Coborând pe pământ, Gub, cu pilonii constitutivi generozitatea și binele, devine o cale naturală simplă și fluidă, pledând pentru cunoaștere și acțiune, ce permite stăpânirea fenomenelor importante din societate: ai Gub, ai grund și guard.

Cugetarea noastră demarată prin formula Gub o raportăm la filosofia și axiologia contemporană cunoscută ca *Filosofia spiritului*. Această mișcare inițiată în 1934 de către Louis Lavelle încearcă să redimensioneze sensul și semnificația concretă a vieții omului și să dea răspuns la întrebarea: Care sunt scopurile majore ale vieții ființei umane? Receptarea ei ne atenționează: omul este o *ființă emanamente spirituală*, iar ređuta pe care trebuie să o înălțăm este *conștiința umană*.

Concepția filosofică a lui Lavelle este rezultatul unei simbioze sui-generis dintre psihologie, metafizică și morală. Metafizica pentru Lavelle este o teorie generală asupra universului înconjurător.

Prin filosofia spiritului se poate sesiza experiența intimă a omului și sunt evidențiate valorile care pot da sens vieții. În filosofia sa, ne spune Lavelle, opera inițială a conștiinței este aceea a intuirii ființei, iar în prezența ființei să fie atestată exprimarea eului. Prin filosofia dezvoltată se constată că *ființa* are calitatea de a fi primordială, universală și univocă.

Ne punem întrebarea: înainte de ființă mai există ceva? Lavelle postulează prezența esenței divine.

În spațiul românesc se evocă spre exemplu „*chaosul eminescian*“ (a se vedea poezia *Luceafărul*).

Din chaos Doamne-am apărut

Și m-aș întoarce-n chaos...

Chaosul sau haosmosul ne apare ca o rețea primordială infinită și ca o plasmă germinativă în care se înfiripă ființa.

Prin conceptul Gub ne luăm libertatea de a aborda esența vetrei ontognoseologice a Universului, demers temerar pe care îl implementăm de pe platforma formulei generice SEIF (substanță, energie, informație, formă) (5), asamblată de noi. SEIF ca denumire reprezintă prin sine încuietoearea sub care se află marea taină a ființării și existenței lumii, fundamentul naturii ei și modul de manifestare.

Prin litera „G“ din Gub avem acces la *grădina cosmică*, în fapt un câmp cosmic infinit, în care sălăștuește un „praf“ cosmic.

Cu ajutorul literei „U“ se postulează universalul – conștiința cosmică – ce dispune de o capacitate esențială diriguitoare întru organizarea și operabilitatea viului. Conștiința cosmică se află ca o țesătură nebuloasă într-un câmp material și energetic, precum și într-un suport informațional ondulatoriu, practic pe care noi o apropiem de lumină, în accepția desemnării ei de către fizica cuantică.

Limba română este privilegiată prin recunoașterea asocierii etimologice *lume – lumină* (observație evidențiată de părintele D. Stăniloae).

Dar, atenție! Să nu uităm de teoria undulațiunii universare, emisă de filosoful Vasile Conta.

Prin litera „B“ pare a se semna certificatul de bună ființare a lumii prin formula folosită de Constantin Brâncuși, care vorbea de „Bucuria curată“.

În legătură cu problemele lansate prin Gub o serie de întrebări și parțial răspunsuri le găsim în literatura consultată, implicit în cărțile prof. dr. Dumitru Constantin Dulcan (avem ca ilustrare cu precădere *Mintea de dincolo*, 2013).

În sinteză, câteva note ordonatoare:

– Universul, ca un tot unitar, este o *hologramă* gigantică, o *holomișcare* a lumii strâns *înfășurată*, care ajunge *desfășurată* în lumea noastră spre a fi etalată (David Bohm).

– Principiul antropocentric afirmă că universul nostru a evoluat în așa fel încât să permită apariția vieții și a omului în interiorul lui.

– Mihai Drăgănescu vede structura Universului ca pe o *materie profundă* ce are o componentă informațională numită „informateria“.

– Conștiința cosmică – Marea Minte a Universului (Max Planck) este regăsită în DAO lui Lao-Ţzi ca *principiu suprem al Universului*.

– Prin Gub ne însușim Conștiința Supremă Cosmică pe care am primit-o ca danie sub numele de Lumina cea Mare.

– Spiritul Universului aflat într-o „eternă reîntoarcere“ (Nietzsche), evoluează în spirală (Hegel).

– Creierul uman este un element de captare, prelucrare și exprimare a conștiinței universale.

– Pentru om există o *conștiință conștientă* operațională aflată sub emblema *Eu*-lui și o *conștiință inconștientă* teaurizată ca memorie ancestrală aflată sub ordinea *Sinelui*.

– Lumea naturală o percepem sub o gramatică ontologică, circumstanțială de *spațiu*, *timp* (timp cosmic și timpul conștiinței subiective) și *mod*. În cadrul modului își găsesc locul mișcarea și devenirea întru ființă.

– Știința pe care o posedăm și spațiul avut la dispoziție intervin ca elemente limitative în dezvoltarea eseului. Punând căciulă inteligenței ajungem

la înțelepciune, care ne spune: „Înainte mult mai este!” și „Tot ce este neterminat este fecund!”.

Notații finale

1. Lucrarea noastră are ca deschidere un dialog. Într-un 15 ianuarie, ziua de naștere a Eminescului, este și ziua despărțirii de mama – Maria Bușoi, născută Stanca –, atunci când a survenit un dialog.

Vorbeam despre iubire. La un moment dat, mama mi-a spus:

– Lumina pozează!

– Care lumină?

– Lumina cea Mare.

După o pauză apare îndemnul:

– Cântă-ți anii!

– Cum să-i cânt?

– Cum se închină!

2. Din Prier, luna verdelui crud, ridic cuvânt de slavă pentru *Sanca* (sănătatea cadastru, bază de susținere a altarului înălțării omului), care promovează prin amorsare bio-psiho-socio-ecologico-sophică încolțirea și creșterea acțiunilor noi, dar și rularea faptelor bine structurate în timp întru culegerea roadelor vieții.

3. Ca *Subio*, aflându-mă sub scriptura istoriei neamului românesc, observ porunca vremii: știința și arta de a te strecura printre împotriviri pentru curgerea și limpezirea cursului vieții naționale întru performanță și dăinuire.

4. *Sanca* – țarina vieții – ne dă ABCD-ul realității românești, ca piesă în patru acte și 16 tablouri:

a. Așteptare: așezare, atașament, armonie, ascensiune;

b. Bulversare: birjerie, bălegar, balamuc, bolovăniș;

c. Consecințe: corupție, capitulare, culpă, corijență;

d. Demarare: decantări, dorințe, direcții, dovezi.

5. În ceea ce privește formula *Gub*, conștiința vieții, aflată sub jurisdicția ordinii cosmice și a luminii eterne, în coexistența ei corpusculară și ondulatorie, reprezintă o rază – dorință pe care se poate urca spre meritocrație, dar, de ce nu, și spre cetățenie universală.

6. *Gub*-ul coborât din legitimări universale devine daimon îndrumător și operator ontologic prin intuiție și imaginație, implicit prin înfăptuire, înălțări și înscrisuri perene.

7. În acord cu identitatea românească, Brâncuși ne propune într-o primă etapă a creației sale opera *Cumințenia pământului*, fundamentare către intro-

specție, ca în perioada de excelență să apară ideea de zbor – *Pasărea măiastră* –, un corp undă în care brațele dispar, realizându-se deschidere spre infinit, sub libertatea deplină a sufletului.

8. Dincolo de toate formele și formulele existente în Univers în modele globale deterministe, în regim continuu și în același timp discret, acreditate până în prezent, ele sunt bine venite întrucât ne sollicită mintal și putem să le accesăm teoretic. Îmbogățindu-și cunoștințele, omul poate să-și eficientizeze acțiunile, ameliorându-și condiția existenței sale.

9. În fiecare dintre noi, potrivit opiniei eminesciene, *o lume își face încercarea*, în timp ce *Kronos*, observa Noica, *lucrează destrămand*. Înaintăm prin spirit, aflăm de la Blaga, sub *cenzura transcendentă*. În dorința dezbrobozirii raționale spunem și noi:

Insul cu Gub nutrit

Va fi un om sub spirit!

10. Închinăm lucrarea noastră marilor familii românești Hurmuzachi, Flondor și Brătianu, spiritelor elevate și luptătoare din toate provinciile Țării, prea multe pentru a le nominaliza. Ele au adus izbânda – Întregirea de la 1 Decembrie 1918 – ca împlinire a năzuințelor de veacuri a locuitorilor din arealul *Gânditorului de la Hamangia*, al *Domnitorului Primei Uniri* – *Mihai Viteazul* și al *Voievodului și Doinitorului Național* – *Poetul Mihai Eminescu*, din pământul minunat și sfânt al continuității în spațiul Daciei lui Zamolxis, Burebista și Decebal.

*

Lucrarea aparține unui soldat, un gorbard, originar din străvechea Țară Gorbardia, străbătută pieziș de râul Gilort, ce se înfiripă din Pâcleșa, aflată în apropierea Vârfului Mândra.

Aducem spre o bună receptare a eseului nostru cugetarea criticului Șerban Cioculescu: „Chiar dacă recunoști valori reale ale unei opere, nu înseamnă numaidecât că o investești cu calități pe care nu le are, cu calități ideale”.

Un cântec de Centenar în zori de zi făcui,

României pe planiglob dorim a-i bate un CUI

Sub acrostihul Credință, Unitate, Iubire –

Cunună de laur, de măslin și mirt, spre cinstire –

Și să punem capă concordiei în zbor de hulub

Având la îndemână triada Subio, Sanca, Gub.

BIBLIOGRAFIE

1. Bădescu I. *Teoria latențelor colective. Contribuții la studiul popoarelor*, Ed. Isogep – Euxin, București, 1997;
2. Bohm D. *Plenitudinea lumii și ordinea ei*, Ed. Humanitas, București, 1995;
3. Botez Angela. *Un secol de filosofie românească*, Ed. Academiei Române, București, 2005;
4. Bunge M. *Știință și filosofie*, Colecția Idei Contemporane, Ed. Politică, București, 1984;
5. Bușoi Gr. *Din adânc spre cele înalte. Eseurile unui ostenitor într-ale medicinei*, Ed. Amaltea, București, 2007;
6. Bușoi Gr. *Harul românesc, propunere pentru o emblemă*. Revista Medicală Română, nr 3, 2017, Ed. Amaltea;
7. Bușoi Gr. *Temeiuri culturale și medicale, Revelări, partea I și partea II*, Revista Medicală Română, nr. 1 și nr. 2, 2018, Ed. Amaltea;
8. Comte F. *Cărțile sfinte*, Ed. Enciclopedică, București, 1994;
9. Constandache G.G. *Filosofia lui Ba. Încercare asupra spiritului științelor actuale*, Ed. Amaltea, 2007;
10. Constantin-Dulcan D. *Mintea de dincolo*, Ed. Eikon, Cluj Napoca, 2013;
11. Diaconu M., Smirnov Ioana, Tudosescu I. *Filosofie. Crestomație și bibliografie*, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1989;
12. Foucault M. *Ordinea discursului*, Ed. Emosong & Book, 1998;
13. Georgiu G. *Națiune. Cultură. Identitate.*, Ed. Diogene, București, 1997;
14. Grecu C., Mircea C. (sub coordonarea), *Timp și melancolie*, Ed. Hestia, Timișoara, 1996;
15. Ian Hin-Sun. *Filosoful antic chinez Lao-Tzi și învățătura sa*, Editura De Stat Pentru Literatură Științifică, R.P.R., București, 1953;
16. Ivanciuc C.I. *Ființă și valoare în gândirea filosofică a lui Louis Lavelle*, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, 1979;
17. Macovicu V. (coordonator), – *Filosofie. Tematizări contemporane*, Ed. ASE, București, 2010;
18. Marcus S. *Moduri de gândire*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1987;
19. Nicolau E. *Modelarea în știință*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1981;
20. Noica C. *Jurnal de idei*, Ed. Humanitas, București, 1990;
21. Noica C. *Pagini despre sufletul românesc*, Ed. Humanitas, București, 1991;
22. Pandrea P. *Brâncuși, Pravila de la Craiova*, Ed. Vremea, București, 2010;
23. Petreu Marta. *Filosofii paralele*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Polirom, Iași, 2013;
24. Săhleanu V. *Începutul medicinei sociale în România: G. Banu*, Ed. Medicală, București, 1979;
25. Săvulescu G. *Lucian Blaga. Filosofia prin metafore*, vol II, Ed. Vremea, București, 2012;
26. Surdu A. *Izvoare de filosofie românească*, Ediția a II-a, Ed. Renaissance, București, 2011;
27. Teodorescu C.M. *Filosofia nemuririi*, Ed. Vega, București, 2001;
28. Vlăduțescu Gh. *O istorie a ideilor filosofice*, Editura Științifică, București, 1990;
29. ...*Mic dicționar filosofic*, Ediția a II-a, Ed. Politică, București, 1973;
30. ...*Flacăra lui Adrian Păuneescu*, Editată de Fundația Culturală Iubirea. Tipografia Design Print, București, 2018.